

نورلۇق يۈزدى

نۇركا دۇنياقارنىك ناسىرافىيىلىك يۈزىمچىسى

جلد : 1 — 21

مايس 1928
اون يىلدىن بېرى

سايى : 5 — 199

أونده وورلمشدر . موتاسنی عزیزیه‌یه کوندردکاری
جهتله آغیتده بوموقعك اسمی ده کچر :

چاناخ پوکاردان [1] اُکله‌نیر

اویچ قاتار [2] فیشه‌ك باغلانیر

ألی چته‌سی باشنده

فرانسزده اونی سویله‌نیر

آززی‌یه‌یه (عزیزیه‌یه) کیتمه‌کینه‌ن

کچرمیم بیه‌کدن

أولدیگمه غم چکمه‌ورم

قورشون ده‌کدی کوبه‌کدن

آززی‌یه‌نك (عزیزیه‌نك) یولی چه‌تین

اویچ باجیسی قالدی یتیم

آسلان قاغنی‌ده یوکللی

صاغ یاننده شریف خاتین (خاتون)

آیتنه توربا داختریر

صویدن (صودن) کلیرکن سه‌کدیرر

بییل (بوییل) سهیله [3] کیدرسه

بیله‌یزلی کهچه دوکدیرر

بری اوغلی بری قیزی

بکدر اصماریلامش نری

کور اولسون اونلرک کوزی

آغارادن تل اوردورمش

صباخانان خبر صالدم

نه‌دیم کهلمدك قارا [4]

اولدو کومه غم چکمه‌ردم

غوغا ایتهم دالا دالا

چاناخ پوکاردن کیدرکن

آت قالدیرر خوننازده‌لی [5]

آجیجق (آزجیق) اُم اویناسا

اوغوز تورک‌لرینک بوزوق شعبه‌سنك بر بویخی
تشکیل ایدن اوشارلر صوك زمانلره قدر نیم‌بدوی
حیات سوردکاری ایچون یانجی حرث‌لرک تأثیرلرینه
داما آذر معروض قالمشلدرد .

اسکی تورک عنعنه‌سنك ایزلریله تورک‌دیلنك
زفکینلرک‌ری آرایانلر آتی طوروس اتک‌لریله بوزاتی
بویلرند چوق قیمتلی مواد بولاییلرلر . بو محیطك
کندیته تمسه‌دیکی قره‌جه اوغلان ، دادال اوغلی ،
سیرانی کچی خلق شاعرلرینك اثرلری باشده مدعی
عمومی معاوی احمدبك اولدیفی‌عالمده بر چوق مدققلریمز
طرفندن طویلانغش و قسماً طانتدیرلمشدر . شوکوچوک
مقاله‌مزده آغیت عنوانی آلتنده آکیلان واکثریتله
مؤانی مجهول اولان پارچه‌لرکده حوق مهم تدقیق
موضوعی تشکیل ایده‌جکئی خاطرلایق ایسترز .
انقلابك ظفرینه قدر اوشارلر بربریه ، چرکسلرله
وحکومتله قاوغادن اصلا خالی قالمالزمش . قاوغالی
حیانك طبیعی نتیجه‌سی اولان فراق ، شعره انهماکی
اولان نیم‌بدوی خالقك روحنده فریادلر اویاندیرمش
وآغیتلرک بوکونه قدر تدوین ایدلامش اولان
زنکین ادبیاتی وجوده کلشدر . قاوغا و صاواشده
أوله‌نك قانلی البسه‌سنی یاخود أوده قالان اشیا‌سنی
اك یقین زوجه ، والده ویا همشیره‌سی اورتایه قور ،
آغلابه‌رق شرقی سویلر اولنك سویله‌دیکی زیارته کلن
قادینلر تکرار ایدرلر .

آغیتلرک ایچنده برق‌چ اساس فکر بولنور . فقط
عباره آغزندن آغزه کچدکجه تنوع پیدا ایدر .
برآغیتده کی ترکیب و تصویرلرک دیگر برآغیت‌ایچون
قوللانلدفی واقعدر . آغیتلر سسوکیلی بر حیوانه
وزندانده کی بر آدمه‌ده سویلنه بیلیر . آغیت کله
اعتباریله آغلامقده کی آغ‌ماده اصلیه‌سیله بر (ایت)
اداتندن مرکبدر . آناطولی‌ده مستعمل بنیت — پندمه
مخصوص حیوان . کله‌سی‌ده عینی وجهله قورولمشدر .

ابراهیم بك آغیتی :

وقعه اسکی دکلش . ابراهیم بك اوشار بکازندن
بطل خانك اوغلی ایکن چته چیقمش بر ملازم طرفندن

[1] — چنانک پوکار بر مونغ اسمیدر . مفعول‌فیه اداتی

اولان (ده) نهایتنده بعضاً تفی ایدرکن بر نون اوزا‌تیرلر .

[2] قات . بوحوالیده آناطولی‌نك سائر بر چوق نقاشنده

اولدیفی کچی کله باشنده کی (ق) (غ) یاقین تلفظ اولنور .

[3] — سهیل = آطنه جوارى ، صیجاق حوالی‌دی‌مکدر .

[4] — انسان اسمیدر

[5] — بوکله‌یی شرفلی مرادفی اولارقدا ایضاح ایتدیلر .

بن یمنزدم [6] صراضی یا

قارا یاغلیق آریورم

یاس توتوبده باغلامایا

آلی چته سی باشنده

عارلانیوم آغلامایا

چرکس [7] ساتاسین آتیمی

صیرما [8] به سله سین یتیمی

قوناغینی چویرمیشلر

ایلك صافاح (صباح) خوروز اوتوی

ابراهیم بٹک آغیتننده ایکنجی شکل :

دورنا باجی صیرما باجی

دورو کیشنه ر آجی آجی

اولدوکه غم ایتمیوم

خیقمی (استقامی) آلسین چرکس حاجی [9]

جیزمه کیه آیاغینه

چادیر قورددم قویاغینه [10]

قایماخام (قائم مقام) شوردا دورسون

والی قالحار آیاغه

آززی به به (عزیز به به) وارنجبه

قایماخام وورمش دیزینه

یاره بیتنه یانقی صوغور

نه دیلم کوردک قیزینه

آززی به به وارماغینان

که چه رمیم به به کیمدن

اولدوکه غم به به زدم

قورشون ده کدی کوبه کدن

بن دوری به به بینه جکم

فرانسزه کیده جکم

صاری ایرافک یاننه وارنجبه

توخال آلتون سه چه جکم الخ .

محمد بٹک آغیتننده بر قسم :

محمد بک قرانلی ایتمش . وقعه تقریباً اوتوز سنه اول

اولمشدر :

[6] — یکیلزدم مقابلی .

[7] — انسان آیدر .

[8] — قادین اسمیدر .

[9] — چرکس ابراهیم بٹک قرداشی ایسه عموجه سیدر .

آوشارلرده برچو جق دوغددن صوکره آوه ایلك کیم کیزه سه

اونک آدنی ویرلریش رادلوف (آوس سیه ریبه) عنوانلی

اثرنده مشابه حادثه لردن بحث ایدر .

10 — داغده قویتوبر = قویاق

چکدم سکه چینخامادی

فیرخ (فیریق) غولرم فاختامادی . (قالمادی)

مارتینسی باکا وبریك

قارداش قارداشه باخامادی

به لدر آل آت به لدر [11]

به لی به لک سینی قالدیرر [12]

یکیتلک شرفی

هم اولور هم اولدورر

آناچر [13] قارا قایا

اوغلم بکزر دوغان آیه

آقشام تومارزادن [14] کلدی

باخامادم دویا دویا

آززی به به (عزیز به به) عزیز به به

دومان چوگمش شو یازی به

قوربان اولیم مهمه د بکم

به شیکده کی مور قوزی به

آززی به به واردم ایدی

موزیخا لار چالینور

مهمه دی ووران چرکه

بیک باشیلیخ ودریلور

آززی به به نه میك (عموجه) بکلر

اوتورمش اوغرین [15] آغلار

آل آت کیشنه یب چینجه

زه نزه له به (زلزله) کیندی داغلر الخ .

سیندالی عکر آغیتی :

اون اون بش سنه لك وقعه در :

بش لیرالیخ آلدیم ایزار [16]

کلین دولانامی مه زهر (مزار)

مولام اوگمش یارادمش

قیز کوزهل اوغلم کوزهل

سکا کلن بکا کلسین

داتلی جانم قادا کی آلسین (قضا کی آلسین)

کیم ددی افندی اوغلم

نیشانلک آرخابه قالسین

بینه رکیده ر جین احمد [17]

[11] — آشای یوقاری تلاشه قاچق

[12] — به له

[13] — قارشیمز

[14] — موقع اسمی

[15] — اوغرین کیزی دینکدر .

[16] — کلین قیافتنده باشه مخصوص برروک .

[17] — برکوی اسمی

خان ده دولانير قاماندا [18]

آناكى قوناكانه

اوزنهك [19] دوكدوم بورغان

نه وهره كده ساتيلپور [20]

تيز كلهسيك آصلان اوغلم

آناك صويك (صويه) آتيلپور

سوتلان (سلطان) [21] كزدر اوتلى اوتلى [22]

آفنديك ديل داتلى

بز كلنجه كيده جه كيك (كيده جكنز)

كديكه [23] بيريكديك (بيريكدى) آتلى الخ .

عثمانه آغيتلر بر قسم :

اوته يوزدن قيز ايستپور

اوقيز سكا چوخى ايدى

كاوور حافظ چاويرايشيك

آلى باتلار يوخى ايدى

تخته آغريتدى بللريمنى

نه كر [24] چالدى قوللريمنى

ووريشك چاليه صوخدى

آنا كورسون حاللرى

بن يايلايه واردم ايدى

هر بارناقلر اولمش قامش

اوغللك اوله سيجه ميذر

ايب داخكده سوروك ده ميش

عسكر دغنى كلك عثمان

بوز ابروا دونك ايتان [*]

يائناك ايلك اشيكنده

ايلغيت ايلغيت قانك ايتان

يازين كندىكى ييخديلر

كوزون داميكى ياخديلر

عارلانا كمى سارى عثمان

قبوكه غزل [25] چكديلر

اوته يوزه كيده كيده

ده ده بلى [26] نى يول ايله مش

[18] - موقع اسملى

[19] - دامادلىق

[20] - موقع اسمى

[21] - همجيره سوك آدى

[22] - محبوب

[23] - داغلك كيكيدى

[24] - آرايه بكرلكى

[*] ايله معنائنه در قالين تلفظده ايتان ايجه تلفظده ايتان در .

[25] - ياپراق سارارمش ياپراق ييغارق باقش

[26] - داغ اسمى

مدير [27] قارشيدن چيخنجه

نهمى (عموجه) لرك نل ايله مش [28]

چناخ پوكاردن صاووشير

ممش خواجه بونك نه مى

پوسكولنى قوپارمشلر

يالبرداق [29] قويمشلر فهرسى (فس) الخ

مينان بولملى محسبه خواجه آغيتلر بر قسم :

ابراهيم بكك آرقداشى قارا وورمشدر :

دوروسى ايجه رده كه ملى

آغ (آق) اوداسى چتال [30] جه ملى (جاملى)

قادا كزى (قضا كزى) آليم ايللر

صاريق كلدى (ك) آلاقانلى

ميدانه آتەش ياخديرير

دوخوز جاموسى ياغلانير [31]

بوكا ممش خواجه ديرلر

غريب اونده آكله نير

ممش خواجه دوه چكدر

ده نكى اينه ن كلير كچر

او كوز ياتسين (؟) نى نه ملى [32]

ايل وورده بوين بوكر .

قارداشم صلا ويرير

جامع سنده دونه دونه

نه كره (اكر) بكار سبب ايسه

اوداسى اودا كه دونه

وزير [33] شهر دن كاير

بيك [34] آتيني كزديرر

نه شهر تلى بابام اوغلى

او چ قصير بر يوزديرر [35]

كيجه يارى خبر كلدى

يبردن ييكندم كوينه كيك [36]

كلينميم بابام اوغلى

قاندن قينا (قنهمى) ياخيندك

مه زدر يكه اوتلار بيتمش

[27] - طوقلار ناخه سى مدبرى

[28] - صاووشدير مرق ايچين اشارت

[29] - چيلاق

[30] - چيخته

[31] - جاموسلر بيتلننجه ياغلارلر . زسكينلكدن كنايه

[32] - نه يانالى

[33] - اسمدر .

[34] - چوجغلك اسمى در .

[35] - كان مسافره او چ داوار بردن كسدير يور

[36] - كوهلك ايله قالقمش

آلم توتیور یولایا
بن آنای صالاموم
جامعه نماز قیلمايه
یامچی [37] نك آلتنده اولوشك [281]
نه ديدك قاغنی [39] واریشك
سسله نه مش صاری آصلانم
دشمنی خاشلغکی (خرجلغکی) آیینجه الخ
صاری قامیسه آغیتینه بر قسم :

صاری قامیش نه آرای [149]
کیمی شهید کیمی یارالی
بوی دوشمش واری اولا
بالان دونه (دنیا) قورولالی
صاری قامیش آلتون بولا
صوغانلی بی بی نه بیلک (بیللم)
بیرم اوشاخ بویه کزر
آغلی زوبین قارایلهک
باتدک آوشار قضالری
اریشیمک (ابرشیم) خوزالری
صاری غامیسه قبریله
غنجه کلک تزه لری (تازه لری)
جهنده رمه (ژانداومه) ایتدی دوشمدن
فهرس (فس) یاغلیق دوشدی باشمدن
کاهات (کاغد) کلدی قارداشمدن
بن صلیبه کیده جکم
آزارلما اللهک قلی
آتش دوشدی یانیورم
بن ستردن صوی (صو) ایسته م
أومزی سانیور [41]
کنه قاوغاسه سله نیور
اون آلتیلی ایسته نیور
کیدلرک بری کلز
سلاحلری پاسلانیور
یوزباشیلار بیک باشیلار
تابور تابوری قارشیلار
یغمور یاغوب کونده کینجه
یاتان شهیدلر ایشیلار [42]
قلیجم قانه بویاندی

[37] — اورتو

[38] — جند

[39] — کله باشنده کی قافلر غینه یقین تلفظ اولنور.

[40] — اراق ، اوزاق

[41] — اوزله مک صاغتمق

[42] — کیمیکلری پارلار

کوکده ملنکار اویاندی
بییدی دووهرک (دول) آغزنده
آنجاخ عثمانلی دایاندی
باشا بادشاهم یاشا
قان بولاشمش جاتیق قاشه
بز اورونسی آلت ایتدک
سبب اولدک انور باشا
دیگر بر عکس آغیتی :

93 حربنه عائد اولماسی محملدر .
آوشار آوشارده اوشاق قالمادی
لادیف (ردیف) کندی سورو اینن (ایله)
هپ ییخیلدی بوپوک اولر
قوجه قالدی قاری اینن (ایله)
قارمه قاوغا قوریلور
اوشاق اوراده ریلور (طوبلانق)
موزیقلر چالیدیور
تهرامه تلر بوری اینن
اوشاقلر طایبه قازار
اونباشی نفری دوزدر (تنظیم و تعلیم)
انشالله موسقوفی بوزار
پیغمبرک زوری اینن ، الخ .
قربونه آغیتی :

برقادیك قوبوی قوردی یینجه شونلری یاقش .
آ! قویوم خوش قویوم
قاراباشم چوش قویوم
توخلومام [43] خوش قویوم
هلیگمک باش دوله وریر
های [44] ایلهک اوغل های ! ایله
بوشمی ایدک آتی باتلار
الله بزم جائی آلسین
قوبوی برکن قوردلر
های ایغشلرده کیتمه مش
قاراباشم هیچ یانامش .
دشمن شوکو بیک قیزی [45]
آغلاک اوکئی اورتمه مش
دشمنمیسک قارا کاوور [46]
های ایلهده بزده قوباق (قوشالم)
هر بریسی بردرده
آغ بوکاری توباق توباق

[43] — قوزی ایکی قوزولار

[44] — قوردی های های دیه توغلرله

[45] — کایننه خطاب

[46] — قومشونه خطاب